

O NAUČNOM I PEDAGOŠKOM RADU PROF. DR HERTE KUNE

Prof. dr Herta Kuna rođena je 13. marta 1922. u Slav. Požegi. Gimnaziju je pohađala u rodnom mjestu i Sarajevu. Od 1942. sarađivala je sa NOP-om. Na Filozofski fakultet u Sarajevu upisala se 1952, na grupu Srpsko-hrvatski jezik i istorija jugoslavenskih književnosti. Diplomirala je 1958, kada je i izabrana za asistenta za staroslavenski jezik. Doktorirala je 1962. Godine 1963. izabrana je za docenta, 1968. za vanrednog, a 1974. za redovnog profesora za staroslavenski jezik i istoriju literarnog jezika. Penzionirana je januara 1987. godine.

Prof. Kuna učestvovala je u radu više projekata pri Akademiji nauka i umjetnosti BiH, Institutu za jezik u Sarajevu i drugim institucijama. Držala je predavanja na slavističkim katedrama u zemlji i inostranstvu, te izlagala na mnogim kongresima i naučnim skupovima.

Dugi niz godina obavljala je dužnost predsjednika Vijeća Odsjeka za južnoslavenske jezike i šefa Katedre za istoriju jezika. Bila je član Jugoslavenskog slavističkog komiteta i predsjednik Društva nastavnika srpskohrvatskog jezika i književnosti SRBiH. Aktivno je sudjelovala u radu samoupravnih organa Filozofskog fakulteta, bila je delegat u SIZ-u nauke, u univerzitetskim tijelima itd. Od 1972. do 1974. godine član je Redakcije časopisa »Književni jezik«, a od 1975. do 1979. godine njegov glavni i odgovorni urednik. Sudjelovala je i u uređivanju časopisa Radovi Instituta za jezik (godišta VIII, IX, X i XI).

Dr Herta Kuna posvetila je gotovo sav svoj znanstveni rad istoriji literarnog jezika na srpskohrvatskom jezičkom području. U tom svom djelovanju uspjela je steći jedno od najistaknutijih mjesta u nauci o našem jeziku. Povijest literarnog jezika proučava u tri vida. Uz tradicionalan uži filološki pristup, koji je neophodna faza u radu, načinila je značajan pomak orijentišući se na sagledavanje zakonitosti specifične istorije i predistorije standardizacionih procesa i razvijanja nadgradnje, što su stvarali uvjete za izgrađivanje savremenog standardnojezičkog izraza. Treći vid fundira na uvažavanju genetskih lingvističkih momenata u istoriji srpskohrvatskog dijasistema i stanovitih stilističkih problema. Originalan pristup koji je na taj način uspostavljen postaje općeprihvaćenim modelom u ovom tipu jezičkih istraživanja.

Sistematsko i svestrano osvjetljavanje problema srednjovjekovne bosanske književnosti rezultiralo je pojavom niza radova o jeziku srednjovjekovnih spomenika i hrestomatijom u kojoj je savremenom čitaocu dr Herta

Kuna predočila bogatstvo književne baštine. Za ovaj i ovakav interes za bosanskohercegovačko kulturno i istorijsko nasljeđe vezuju se i naponi na pripremi i izdavanju faksimiliranog izdanja *Hvalova zbornika*, što je prvorazredni kulturni i izdavački poduhvat u nas. Naučni radovi iz ove oblasti otkrivaju širinu autoričina interesa za probleme jezika srednjovjekovne bosanske literature, ali i sistematično i obuhvatno sagledavanje problema.

Druga velika oblast književnojezičke povijesti kojoj je prof. Kuna posvetila godine svog naučnog istraživanja jeste djelatnost bosanskih franjevac. Pored monografije *Jezik fra Filipa Laštrića, bosanskog franjevca 18. vijeka*, koja predstavlja obuhvatno djelo o problematici jezika bosanskih franjevac, a ne samo o jeziku ovog pisca, prof. Kuna je napisala izuzetno mnogo radova s ovom tematikom. Značajno je da ti radovi imaju karakter sinteze o problemima jezika franjevačke literature, te da literarnu produkciju bosanskih franjevac proučavaju u relacijama prema literaturama ostalih srpskohrvatskih area. Analiza jezika franjevačkih pisaca otkrila je mnogovrsne uticaje kojim franjevci duguju specifičnost svog izraza, ali je značajno istaknuti da je prof. Kuna uočila i povratni uticaj što su franjevci imali na formiranje literarnog jezika zapadnog srpskohrvatskog područja.

Teorijski problemi nastanka standardnog jezika, njegova predstandardna faza i specifičnosti srpskohrvatskog i posebno bosanskohercegovačkog sociokulturnog kompleksa obrađeni su u nizu sintetskih radova. U tim radovima prof. Kuna teorijski osvjetljava mehanizme formiranja standardnog jezika na našim prostorima, te primjenjuje metode savremene sociolingvistike na konkretan srpskohrvatski problem.

Istoriji predstandarda posvećen je na najneposredniji način projekat *Jezik štampe u Bosni i Hercegovini do 1918. godine*, koji je prof. Kuna vodila u Institutu za jezik, a koji je rezultirao izradom monografije s naslovom projekta i knjigom prof. Kune *Jezik »Bosanskog prijatelja«*.

Sa značajnim iskustvom stečenim u proučavanjima istorije literarnog jezika prof. Kuna se upustila u istraživanje jezičkih odlika Dositeja Obradovića i problema književnog jezika kod Srba u predvukovskom periodu. U opširnoj monografiji *Jezičke karakteristike književnih djela Dositeja Obradovića* proučen je jezik ovog pisca na svim nivoima. Specifičnosti Dositejeva jezika tumačene su sa pozicija sociolingvistike, što ukazuje na kompleksnost autoričina pristupa. Poglavlja o leksici i sintaksi nisu samo doprinos istoriji literarnog jezika nego imaju značaja i za proučavanje savremenih sintaksičkih i leksičkih pojava.

Radovi prof. Kune predstavljaju ne samo krupan doprinos spoznajama o istoriji literarnog jezika već bi se moglo reći da su jedno poglavlje te istorije. Teško je danas naći autora u čijim se radovima tako svestrano i sistematski osvjetljava jezik starije književnosti Bosne i Hercegovine, ali i drugih srpskohrvatskih literatura predstandardnog razdoblja. Ogroman broj radova upravo svjedoči o smjeru i širini plodne naučne aktivnosti kojom je ispunjen cio jedan radni vijek.

Kadrovski problemi u lingvistici Bosne i Hercegovine motivirali su prof. Kunu da se svesrdno angažira u pokretanju postdiplomskog studija iz ove oblasti. Kao predsjednik Kolegija za postdiplomski studij lingvistike na Filozofskom fakultetu u Sarajevu uspjela je da okupi najznačajnija jugoslavenska imena. I njen lični doprinos u edukaciji novih generacija lingvista veoma je velik. Bila je mentor mnogim postdiplomcima pri izradi magistarskih radova i doktorandima pri izradi disertacija. Ne žaleći truda i vremena, svakom od njih darivala je svoje ogromno znanje, usmjeravala ih i poticala na nove napore, na ustrajnost u tegobnom naučnom poslu.

Predavanja iz staroslavenskog jezika i istorije literarnog jezika za studente na redovnom studiju držala je na zavidnom nivou, težeći uvijek da na što dostupniji, ali naučno fundiran način prezentira činjenice iz ovih oblasti. Kursu istorije literarnog jezika prof. Kuna je postavila temelje u jugoslavenskim okvirima.

Prof. Kuna je aktivan društveno-politički radnik. Zapažen je njen pozitivan utjecaj na mlade članove SK. Za svoje pregalaštvo prof. Kuna je dobila niz društvenih priznanja: Šestoaprilsku nagradu grada Sarajeva, Dvadesetsedmajulsku nagradu, Orden rada sa zlatnim vijencem, Orden zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom, Medalju za hrabrost, Plaketu Univerziteta u Sarajevu, Plaketu grada Sarajeva.

Naučni i pedagoški rad prof. Herte Kune poticajan je i inspirativan generacijama njenih studenata, saradnika i kolega, pa je poštovanje koje oni gaje prema njoj najbolje priznanje i zahvalnost za godine i dane rada na nepreglednom polju istorijskojezičke nauke. Neka i ovi redovi budu znak toga uvažavanja.

Darija Gabrić-Bagarić

BIBLIOGRAFIJA RADOVA PROF. DR HERTE KUNE

1961.

Neke osobine jezika fra Lovre Sitovića, ND NRBiH, Grada X, Odjeljenje istorijsko-filoloških nauka, knj. 7, Sarajevo, 125—177.

1963.

Djela bosanskih franjevaca s gledišta istorijske dijalektologije, Jezik, X/5, Zagreb, 149—153.

1964.

Iz leksike Filipa Laštrića, bosanskog franjevca XVIII vijeka, ND SRBiH, Radovi XXIV, Odjeljenje istorijsko-filoloških nauka, knj. 8, Sarajevo, 107—137.

1965.

Redakcije staroslavenskog kao literarni jezik Srba i Hrvata, Slovo, 15—16, Staroslavenski institut u Zagrebu, 183—199.